

Förebyggande socialt arbete

Mjölby kommuns revisorer
April 2021

Lena Brönnert, certifierad kommunal revisor

Innehållsförteckning

Sammanfattning	2
Inledning	3
Bakgrund	3
Syfte och revisionsfrågor	3
Revisionskriterier	4
Avgränsning	4
Metod	4
lakttagelser och bedömningar	5
Har nämnden i sin planering analyserat behov av uppsökande och förebyggande insatser i kommunen?	5
Påvisar nämndens styrning att ett uppsökande och förebyggande arbete ska ske?	7
Har kompetens säkerställts och sker en kompetensutveckling för uppsökande och förebyggande arbete?	9
Finns en struktur för att omsorgs- och socialnämndens kännedom om utsatta miljöer tillvaratas i frågor som rör samhällsplanering?	9
Följer nämnden upp hur det uppsökande och förebyggande arbetet planeras och genomförs?	10
Revisionell bedömning	12

Sammanfattning

PwC har på uppdrag av kommunens revisorer granskat att omsorgs- och socialnämnden säkerställer att ett ändamålsenligt förebyggande och uppsökande arbete sker, för att unga som bryter mot normer och regler tidigt uppmärksammas och får stöd. Bedömningen är att detta delvis sker, vilket grundas på vad som framkommit vid respektive revisionsfråga, vilket sammanfattas nedan.

Det har inte framkommit att en strukturerad analys görs av omsorgs- och socialnämnden för att planera ett uppsökande och förebyggande arbetet i enlighet med Socialtjänstlagen intentioner. Däremot har kartläggningar och utveckling skett för att kunna erbjuda enskilda insatser i ett tidigt skede. Genom medverkan i kommunstyrelsens strategiska nätverk för trygghet och säkerhet indikeras behov av uppsökande och förebyggande insatser.

Omsorgs- och socialnämndens styrning anger åtaganden kopplade till fullmäktiges mål som visar att ett uppsökande och förebyggande arbete ska ske. Enheternas verksamhetsplaner utvecklar hur detta ska ske.

Kompetens säkerställs i det uppsökande och förebyggande arbetet genom att vid tillsättande av tjänsterna ställa krav på relevant högskoleexamen. Det har inte framkommit att det vid planering av kompetensutveckling tas hänsyn till behov kopplat specifikt till uppsökande och förebyggande arbete.

Det finns en struktur och forum för att omsorgs- och socialnämnden ska få kännedom om utsatta miljöer. Det saknas dock en tydlig struktur för att denna kännedom ska tillvaratas i frågor som rör samhällsplanering.

De har inte framkommit att en dokumenterad uppföljning sker av hur det uppsökande och förebyggande arbetet planeras och genomförs. Vid intervjuerna ges en beskrivning av hur diskussioner förs i olika forum som kan ses som en uppföljning av verksamheten, vilka också kan leda till åtgärder för vidareutveckling. Det ges även en bild av hur detta förmedlas till nämndens ledamöter

Utifrån granskningens resultat rekommenderas omsorgs- och socialnämnden följande:

- Säkerställ att ett uppsökande och förebyggande arbete sker i enlighet med Socialtjänstlagens intentioner.
- Tydliggör ansvarsgränser gällande förebyggande insatser, framförallt mellan kommunstyrelsen och omsorg- och socialnämnden.
- Verka för att den kännedom som finns inom nämndens verksamhet gällande utsatta miljöer tillvaratas i samhällsplaneringen.
- Utveckla former för att strukturerat följa upp och dokumentera det uppsökande och förebyggande arbetet.

Inledning

Bakgrund

Omsorgs- och socialnämnden har en uppgift enligt Socialtjänstlagen att göra sig väl förtrogen med levnadsförhållanden i kommunen och medverka i samhällsplanering samt att i samverkan med andra främja goda livsmiljöer.¹ Initiativ ska tas för att en god samhällsmiljö och goda förhållanden för bland annat barn och unga.

Unga som bryter mot normer, lagar och regler bör uppmärksammas så tidigt som möjligt. Beteenden kan sprida oro men kan också leda till en risk för allvarlig problematik och en brottslig utveckling hos ungdomarna. I dessa sammanhang fokuseras på socialtjänstens ansvar, enligt Socialtjänstlagen, för att barn och unga ska växa upp under trygga och goda förhållanden. Ett förebyggande arbetet bör även samordnas mellan bland andra, skola, socialtjänst och polismyndigheten².

I kommunfullmäktiges mål och budget 2020 - 2021 framgår att omsorgs- och socialförvaltningen fortsätter att arbeta *förebyggande och verksamhetsövergripande med nätverksarbete*. I en handlingsplan mot alkohol, narkotika, dopning och tobak (ANDT) konstateras att *väl fungerande hälsofrämjande, förebyggande samt vårdande och stödjande insatser i ett tidigt skede ger positiva effekter på barns framtida hälsa och välbefinnande, som i sin tur skapar positiva effekter för samhället*.³ I planen ges omsorgs- och socialnämnden ett ansvar för att uppmärksamma och förebygga ohälsa relaterade till alkohol, droger och tobak på arenor som socialtjänsten kommer i kontakt med samt att tidigt uppmärksamma riskbruk och beroende. Här nämns fältverksamheten som en aktivitet för att minska skador pga av bruk av alkohol, narkotika, dopningsmedel eller tobak. Den berör i övrigt polis, skolans personal, ungdomen och vårdnadshavare. Här beskrivs anmälan och återkoppling, information, möten, medgivande att lämna information, åtgärdsplan och insatser samt uppföljning.

Revisorer har i sin riskbedömning kommit fram till att området är väsentligt att granska.

Syfte och revisionsfrågor

Granskningens syfte är att bedöma om nämnden säkerställer att ett ändamålsenligt förebyggande och uppsökande arbete sker, för att unga som bryter mot normer och regler tidigt uppmärksammas och får stöd.

Revisionsfrågor:

- Har nämnden i sin planering analyserat behov av uppsökande och förebyggande insatser i kommunen?
- Påvisar nämndens styrning att ett uppsökande och förebyggande arbete ska ske?
- Har kompetens säkerställts och sker en kompetensutveckling för uppsökande och förebyggande arbete?
- Finns en struktur för att omsorgs- och socialnämndens kännedom om utsatta miljöer tillvaratas i frågor som rör samhällsplanering?
- Följer nämnden upp hur det uppsökande och förebyggande arbetet planeras och genomförs?

---

¹ SoL 3 kap 1 §

² SoL 5 kap 1 §

³ Mjölby kommun, kommunstyrelsen (2019 - 10 - 09). Handlingsplan mot alkohol, narkotika, dopning och tobak (ANDT). Dnr KS/2018:258

Revisionskriterier

Revisionskriterierna utgörs av de bedömningsgrunderna som är relevanta för revisionsfrågorna. I denna granskning är dessa:

- Kommunallagen 6 kap 4 - 6 §§
- Socialtjänstlagen 3 kap 1 § och 5 kap 1 §
- Eventuell styrning relevant för granskningens syfte beslutad av kommunfullmäktige

Avgränsning

Granskningen omfattar det arbete som utförs riktat till barn och unga, dvs 0 - 18 år.

Metod

Styrande och uppföljande dokumentation relevant för granskningen har gått igenom.

Intervjuer har genomförts med;

- nämndens presidium
- förvaltningschef
- verksamhetschef individ- och familjeomsorgen (IFO)
- enhetschef utredningsenheten Barn, unga, vuxna
- enhetschef för enheten Råd, stöd och behandling
- samordnare inom enheten Råd, stöd och behandling

Vid intervjuerna framkom att ett ansvar relevant för granskningen även finns hos kommunstyrelsen. Detta medförde en kompletterande intervju med strateg på trygghets- och säkerhetsenheten.

Rapporten är avstämd med de intervjuade och kvalitetssäkrad enligt PwC:s interna rutiner.

Iakttagelser och bedömningar

Har nämnden i sin planering analyserat behov av uppsökande och förebyggande insatser i kommunen?

Enligt Socialtjänstlagen ska nämnden bedriva uppsökande verksamhet och annat förebyggande arbete för att förhindra att barn och unga far illa samt, tillsammans med samhällsorgan, organisationer och andra som berörs, uppmärksamma och verka för att barn och unga inte vistas i miljöer som är skadliga för dem.⁴

Kommunstyrelsens reglemente visar ett ansvar för arbetet med kommunens säkerhetsfrågor. Här finns ett trygghets- och säkerhetsutskott som bereder frågor. På förvaltningsnivå finns trygghets- och säkerhetsenheten. Som ett stöd i arbetet finns ett strategiskt nätverk för som också identifierar utvecklingsområden. Tillfälliga projektgrupper kan skapas för att hantera aktuella frågor. I det *strategiska nätverket för trygghet och säkerhet* ingår flera av kommunens förvaltningar, bland annat representanter från omsorgs- och socialförvaltningen.

På trygghets- och säkerhetsenheten har en handlingsplan för trygghet och säkerhet⁵ tagit fram utifrån en risk- och sårbarhetsanalys. Handlingsplanen visar bland annat hur kommunen ska arbeta brottsförebyggande och trygghetsskapande. Här framgår att omsorgs- och socialnämnden är delaktig i att fram handlingsplan och medborgarlöfte utifrån en samverkansöverenskommelse med polismyndigheten, i framtagande och genomförande av handlingsplan mot ANDT (alkohol, narkotika, dopning och tobak) och i arbetet med trygghetsvandringar.

Iakttagelser

2019 initierade omsorgs- och socialnämnden en utvärdering av öppenvården, vilken omfattade organisation, ledarskap, metod och evidens. De rekommendationer som gavs här har lett till utveckling av verksamheten. Enligt intervju med nämndens presidium, har det medfört förbättringar även för det förebyggande arbetet, i den meningen att behov av insatser kan ges i ett tidigt skede.

En kartläggning har gjorts, enligt intervjuerna, gällande ungdomars missbruk av narkotika.

Initiativ har även tagits för att analysera varför orosanmälningar inte görs i en, enligt intervjuerna, relevant omfattning. Att anmälningar görs i tid kan innebära att stöd och insatser beviljas i ett tidigt skede. En fråga som ställs är om verksamheten är för anonym. Mot denna bakgrund har socialtjänstens utredningsenhet Barn, unga, vuxna och utförarenheten Råd, stöd, behandling gjort gemensamma besök på samtliga skolor för att informera om anmälningsplikten, insatser som kan ges som bistånd samt om öppenvårdens möjlighet att ge stöd tidigt utan biståndsbeslut. Också polismyndigheten har informerats om anmälningsplikten och vilka stödinsatser som kan erbjudas.

---

⁴ SoL 5 kap 1 §

⁵ Mjölby kommun: *Handlingsplan för trygghet och säkerhet 2019-2022*. Dnr KS/2019:41. Beslutad av kommunfullmäktige: 2019-12-17/§3

:

Vid intervjuerna framförs vikten av samarbetet med polisen i det förebyggande och uppsökande arbete, men även det interna samarbetet med utbildningsnämnden och kultur- och fritidsnämnden. Detta, såväl operativt som genom den politiska styrningen, för att planera nämndens verksamhet. Socialtjänst, skola, personal från kultur och fritid samt polismyndigheten träffas två gånger per år för att stämma av en lägesbild och dela information. Liknande möten finns med fokus på gymnasieungdomar.

Inom förvaltningen uppfattas en politisk vilja att genom serviceinsatser nå enskilda för insatser i ett tidigare skede. Detta speglas i en väl utbyggd öppenvård, i att det i dag finns familjecentralsliknande verksamhet på tre platser samt genom att bygga ut e-tjänster i syftet att nå enskilda med information och ge möjligheter till kontakt och därmed stöd. E-tjänsterna riktas mot unga och personer som utsatts för våld. Initiativ har enligt tjänstemannaledningen tagits för att få en bild av hur ungdomar helst vill ta kontakt.

I intervju med nämndens presidium nämns en nämndsövergripande samverkan med utbildningsnämnden, genom bland annat gemensamma presidiummöten. Genom detta ges en större beredskap för att planera verksamheten för de behov som gemensamt uppmärksammas. Här påtalas även ett behov av att förbättra den interna samverkan för att vända ett nu i första hand reaktivt arbete och för att forma ett helhetsperspektiv i uppdragen som kan innebära att ett stuprörstänkande frångås. Här uppges även att samarbetet mellan skola och socialtjänst fungerar väl.

Vid intervju med trygghets- och säkerhetsstrategen, som organiseras inom kommunstyrelsen framkommer att trygghets- och säkerhetsenheten är ett stöd till nämnderna. I det *strategiska nätverksarbetet för trygghet och säkerhet uppmärksammas* problem och formas en gemensam bild av aktuella situationen i kommunen. Här deltar representanter från förvaltningarna och från polismyndigheten. Säkerhetsarbetet stäms av och initiativ kan tas till insats och projekt i ett förebyggande syfte. Här finns omsorgs- och socialnämnden representerad genom verksamhetschef IFO samt utvecklingsledare. Gruppen träffas fyra gånger/år.

Vid intervjuerna inom omsorgs- och socialnämnden beskrivs hur träffar i nätverket innebär att diskussioner förs kring utsatta miljöer eller händelser som indikerar behov av att fånga upp individer för påverkan eller insatser. Ett exempel är den otrygghet som funnits kring händelser i Gallerian, där ungdomar stört. Vid intervju inom socialtjänsten framkommer att man inte har information om vad detta lett till. Initialt kom kännedom genom polisens anmälningar.

Vid intervjun framkommer också att trygghets- och säkerhetsenheten kan se behov av och initiera förebyggande och uppsökande arbete på olika arenor som skola, fritidsgårdar samt på platser där oro förekommer, men är beroende av andra enheters och myndigheters resurser. De kan initiera och samordna resurser för nattvandring.

Intervjuer inom omsorgs- och socialnämnden påvisar att det finns en otydlighet gällande ansvar för det förebyggande arbetet. En uppfattning beskrivs av säkerhetsstrategin om att socialtjänstens arbete i stort riktas främst mot individer. Synsättet kan innebära ett hinder för samverkan pga sekretess. Vid intervjun framkommer att ansvarsgränserna mellan trygghets- och säkerhetsenheten, socialtjänstens uppdrag och

polismyndighetens uppdrag behöver förtydligas. Det kan finnas förväntningar som inte infrias pga felaktiga förväntningar hos respektive part.

Inom kommunstyrelsens trygg- och säkerhetsutskott förs diskussioner om förebyggande arbete. Detta involverar inte alltid representanter från omsorgs- och socialnämnden eller från utbildningsnämnden. Det ges exempel på hur detta medför en otydlighet gällande ansvar för ett förebyggande arbete på framförallt samhällsnivå. Det ges olika bilder av om kunskap om otrygga miljöer delas. Inom IFO uppfattas att det saknas en samstämmig bild av hur problemet bör angripas.

Bedömning

Det har inte framkommit att det inom omsorgs- och socialnämnden görs en strukturerad analys för att planera ett uppsökande och förebyggande arbetet i enlighet med Socialtjänstlagen intentioner, däremot har kartläggningar och utveckling skett för att kunna erbjuda enskilda insatser i ett tidigt skede. Detta omfattar bland annat information till och samarbete med instanser som möter barn och unga.

Det har framkommit att det samverkansarbete som struktureras genom kommunstyrelsens strategiska nätverk för trygghet och säkerhet kan indikera behov av uppsökande och förebyggande insatser.

Påvisar nämndens styrning att ett uppsökande och förebyggande arbete ska ske?

lakttagelser

Omsorgs- och socialnämnden beslutade verksamhetsplan för 2021 visar åtaganden som formulerats utifrån kommunfullmäktiges mål.

- *Samverka för att främja upptäckt och åtgärdande av riskbeteende och riskfaktorer.*

Detta inriktas mot att medborgaren ska lätt kunna nå information och kontakt genom webbsidan och andra digitala tjänster. Enligt intervju med nämndens presidium är detta ett sätt att nå unga på de arenor där de oftare vistas. Intervjuerna med tjänstemännen påvisar att förändringen mot att dagens ungdom umgås mycket mer digitalt innebär en utmaning för ett uppsökande arbete.

Enheten för Råd, stöd och behandling visar i sin verksamhetsplan för 2021 att aktiviteter inom åtagandet är att genom samverkan tidigt upptäcka riskbeteenden. Under året ska ett preventiva arbetet riktas främst mot den yngre och deras familjer genom samarbete med förskolan. Här nämns även samverkan med elevhälsan, med fokus på tidig upptäckt

- *Skolnärvaron ska höjas, vilket ska uppmärksammas i mötet med barn i skolåldern och familjer.*

Utredningsenheten påvisar i sin verksamhetsplan för 2021⁶ vikten *att fånga upp personer med begynnande riskbeteende i ett tidigt skede*. Detta ses som avgörande för en *gynnsam utveckling*. Samverkan med utbildningsförvaltningen ska ske för att

---

⁶ Mjölby kommun, Omsorgs- och socialförvaltningen: Verksamhetsplan 2021. Utredningsenheten - barn, unga, vuxna. Dnr OSN/2020:1 57 Beslutad av verksamhetschef Individ- och familjeomsorgen

upptäcka riskbeteenden och motivera till att ta emot stöd. Samverkan med Enheten Råd, stöd och behandling ska möjliggöra ett tidigt stöd för att mera omfattande insatser inte ska behövas. Detta genom serviceinsatser, vilket beskrivs kunna ges tidigare då föregående utredning inte ses som nödvändig.

Här betonas också värdet att skapa tillit och förtroende hos dem som är i behov av stöd, samt ett förhållningssätt som innebär att se den enskildes resurser för att göra förändringar för ett värdigt liv och goda levnadsförhållanden. Enheten har att stötta den enskilde med lägsta omhändertagandenivå och stärka förändringspotentialen.

Verksamhetsplanen 2021 för enheter för Råd, stöd och behandling visar att enheten har i uppdrag att arbeta förebyggande och att tillhandahålla insatser på service, dvs utan biståndsbeslut. Enheten har att fånga upp barn och unga samt deras familjer som visar riskfaktorer eller mera allvarliga beteenden. Här nämns samverkan genom Mini Maria (i samverkan med regionen och andra kommuner i länet) där målgruppen är ungdomar i riskzonen, för att motverka problem med droger. Personalen här *behöver skaffa sig kunskap om vilka arenor ungdomarna rör sig i för att kunna arbeta preventivt*, enligt verksamhetsplanen.

Gällande arbetet mot alkohol, droger och tobak visar verksamhetsplan att en målsättning är tidig upptäckt och tydlig ansvarsfördelning. Samverkan med andra aktörer beskrivs som av stor vikt. Även kontakten med vuxna i behov av stöd ger möjlighet att fånga barn i riskzon i deras närhet för att ge stöd.

Ett avtal tecknats för att driva en familjecentralsliknande verksamhet tillsammans med Region Östergötland där socialtjänst, öppna förskolan och Svenska kyrkan ingår. I verksamheten nås familjer och barn, råd och stöd kan erbjudas och hänvisning kan ges till mera omfattande stöd om det behövs.

Kommunens webbsida visar att ett systematisk och kunskapsbaserad arbetsmodell tillämpas i kommunen för att arbeta med trygghetsskapande och brottsförebyggande insatser, *Effektiv samordning för trygghet i Mjölby* (ESM). Denna innebär en samverkan med polismyndigheten och bostadsbolaget i kommunen. Arbetet inriktas mot informationsinsamling - analys - riktade insatser - uppföljning och återkoppling - insatser i tid. En gemensam lägesbild är grund för åtgärder för att öka trygghet och minska brottslighet. Denna verksamhet styrs av kommunstyrelsen genom det *strategiska nätverk för trygghet och säkerhet*.

I granskningen har vi fått del av en handlingsplan vilket varit grund för beslut om åtgärder för att nå en budget i balans för 2019⁷. Här framkommer att nämnden beslutade att minska personalresurser inom bland annat fältverksamheten, vilket var genomfört i mars 2020. En riskbedömning⁸ gjorde inför avveckling som visar att vissa uppgifterna överfördes till övrig verksamhet. En samordnare inom enheten skulle vara ett konsultativt stöd till elevhälsa och skolorna och råd och stöd till enskilda ungdomar skulle utföras inom enheten. De arbetsuppgifter som efter avvecklingen inte skulle komma att utföras var att ge råd och stöd till ungdomar där de vistas (på ungdomarnas arenor), kontinuerliga besök på grundskolor och gymnasieskolor i uppsökande syfte, tjänstgöring vid evenemang (ex Valborg, skolavslutning), vara synlig i samhället samt viss samverkan med skolorna som tidigare utförts (riktat stöd, träff med samtliga

---

⁷Mjölby kommun, Omsorgs- och socialförvaltningen (2019-08-21) *Handlingsplan omsorgs- och socialnämnden*. Dnr OSN/2018:155

⁸Mjölby kommun, enheten för Råd, stöd och behandling (2019-12-03). *Handlingsplan utifrån riskbedömning om förslag att avveckla fältverksamheten*.

8:klassare). Vid intervjuerna framkommer dock att en ambition finns att närvara vid skolavslutning, men även att pandemin varit ett hinder för detta. En ytterligare konsekvens som beskrivs i samband med en riskbedömning kopplat till avvecklingen var att "vägen in" för ungdomars kontakter med socialtjänst skulle bli längre då socialtjänsten inte kunde vara synligt och ger möjlighet till relationsskapande. Vid intervjuerna framkommer att befärade konsekvenser i form av färre insatser till ungdomar eller att placeringskostnader skulle öka, inte har följt av förändringen. Överföring av vissa uppgifter till den övriga verksamheten uppges ha fungerat väl.

Bedömning

Omsorgs- och socialnämndens styrning anger åtaganden kopplade till fullmäktiges mål som visar att ett uppsökande och förebyggande arbete ska ske. Enheternas verksamhetsplaner utvecklar hur detta ska ske.

Har kompetens säkerställts och sker en kompetensutveckling för uppsökande och förebyggande arbete?

Utredningen *Ju förr desto bättre*⁹ visar att det finns ett behov av kunskapsutveckling, kunskapsspridning och metodik i det förebyggande arbetet, bland annat för att integrera ett förebyggande perspektiv i verksamheten, ta fram lokala kunskapsunderlag till samhällsplanering samt för samhällsekonomiska analyser.

lakttagelser

De som arbetar uppsökande, bland annat fältare, har i regel en socionomexamen, är beteendevetare, socialpedagoger eller socialassistenter. Enligt intervjuerna ses inget behov av att rikta kompetenssatsningar mot just förebyggande arbete.

Enligt intervjuerna har personal på Minimaria, som beskrivs som den som främst träffar ungdomar, socionomexamen, vidareutbildning och erfarenhet av att arbeta med ungdomar i riskzonen. De har även en fördjupad kunskap om alkohol och droger.

Från tjänstemannaledningen beskrivs en generös inställning till kunskapsutveckling. Här berörs specifika metoder för att ge stöd till olika grupper och vid olika former av problematik. Eventuella behov av ytterligare kompetens för att arbeta förebyggande har inte uppmärksammats.

Bedömning

Kompetens säkerställs i det uppsökande och förebyggande arbetet genom att vid tillsättande av tjänsterna ställa krav på relevant högskoleexamen.

Det har inte framkommit att det vid planering av kompetensutveckling tas hänsyn till behov kopplat specifikt till uppsökande och förebyggande arbete.

Finns en struktur för att omsorgs- och socialnämndens kännedom om utsatta miljöer tillvaratas i frågor som rör samhällsplanering?

Enligt omsorgs- och socialnämndens reglemente har nämnden ett ansvar för att fullgöra uppgifterna enligt Socialtjänstlagen.

---

⁹ SOU 2018:32

Socialtjänstlagen¹⁰ visar att nämnden ska göra sig väl förtrogen med levnadsförhållandena i kommunen, medverka i samhällsplaneringen och i samarbete med andra samhällsorgan, organisationer, föreningar och enskilda främja goda miljöer i kommunen. Nämnden ska genom uppsökande verksamhet och på annat sätt främja förutsättningarna för goda levnadsförhållanden.

lakttagelser

Det har vid dokumentgranskning och i intervjuerna framkommit att det finns en struktur för möten i syfte att tillvarata information som kan vara betydelsefull för att i samhällsplaneringen säkerställa trygga miljöer. Detta sker främst inom det *strategiska nätverket för trygghet och säkerhet*.

Vid intervju nämns även att personalen på MiniMaria samarbetar med polis för att få kunskap om *arenor* där unga vistas och eventuella behov av uppsökande arbete. Arbetet inriktas framförallt mot alkohol- och droganvändning.

I september 2020 deltog omsorgs- och socialförvaltningen i en workshop om *placemaking*, tillsammans med ytterligare förvaltningar, fastighetsägare, näringsidkare, polismyndigheten och föreningar. Placemaking är metod för att *omvandla otrygga, outnyttjade stadsmiljöer till platser med en stark identitet som lockar människor*. Den syftar till att *öka användningen av det offentliga rummet samt att skapa ett mervärde i stadsmiljön*.¹¹

Vid intervjuerna beskriver tjänstemannaledningen en svårighet att komma in i diskussioner som rör samhällsplanering. Det förekommer att socialtjänsten bjuds in *men det kan bli bättre*. Det som oftare diskuteras i samband med samhällsplanering är insatser riktade för äldre- eller handikappomsorg.

Vid intervjun med trygghets- och säkerhetsstrategen framkommer att enheten ofta finns med i samhällsbyggnadsprocesserna med fokus på trygghetsfrågor sedan 2019. Uppdraget utvecklas kontinuerligt.

Bedömning

Granskningen visar att det finns en struktur och forum för att omsorgs- och socialnämnden ska få kännedom om utsatta miljöer. Det saknas en tydlig struktur för att denna kännedom ska tillvaratas i frågor som rör samhällsplanering.

Följer nämnden upp hur det uppsökande och förebyggande arbetet planeras och genomförs?

lakttagelser

Vid intervjuerna har inte framkommit att en strukturerad och dokumenterad uppföljning eller utvärdering av uppsökande och förebyggande arbete har skett. Att initiativ till detta inte tagits under 2020 har delvis sin grund i pandemin. Vid intervjuerna framkommer även att nämnden i sin dialog med verksamheterna får kännedom om hur arbetet utförs och att det finns en tillit till att erforderliga fakta ges till nämndens företrädare.

---

¹⁰ 3 kap 1 §

¹¹ Bakom metoden står Stiftelsen Tryggare Sverige, Future Place Leadership och LINK arkitektur.

Handlingsplanen mot ANDT ska följas upp årligen av kommunstyrelsen. En deluppföljning visar att det finns svårigheter att nå en viss grupp individer och att nya vägar behöver hittas.

Enligt trygghets- och säkerhetsstrategen följs överenskommelsen kring samverkan med polismyndigheten upp. Den gemensamma problembilden som skapas genom kontinuerliga träffar i nätverket leder till satsningar, som exempelvis närvaro vid utsatta platser och även till dialoger med medborgarna i kommunen.

Enligt intervjuerna finns behov av att förtydliga former för samarbetet och förväntningar mellan socialtjänsten och fritidsgårdarna. Det uppges också finnas en otydlighet gällande ansvar för att agera på arenor där ungdomar vistas och som kan uppfattas som otrygga. Det beskrivs även vid intervjuerna att de bilder som ges från polis respektive socialtjänst inte alltid är samstämmiga.

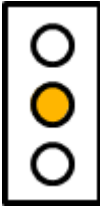

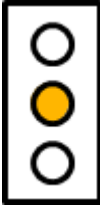
Bedömning

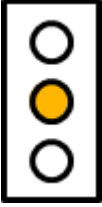
De har inte framkommit att en dokumenterad uppföljning sker av hur det uppsökande och förebyggande arbetet planeras och genomförs.

Vid intervjuerna ges en beskrivning av hur diskussioner förs i olika forum som kan ses som en uppföljning av verksamheten, vilka också kan leda till åtgärder för vidareutveckling. Det ges även en bild av hur detta förmedlas till nämndens ledamöter.

Revisionell bedömning

Omsorgs- och socialnämnden bedöms delvis säkerställa att ett ändamålsenligt förebyggande och uppsökande arbete sker, för att unga som bryter mot normer och regler tidigt uppmärksammas och får stöd. Bedömningen grundas på vad som framkommit vid respektive revisionsfråga, vilket sammanfattas nedan.

Revisionsfråga	Kommentar	
Har nämnden i sin planering analyserat behov av uppsökande och förebyggande insatser i kommunen?	<p>Det har inte framkommit att det görs en strukturerad analys för att planera ett uppsökande och förebyggande arbetet i enlighet med Socialtjänstlagen intentioner. Däremot har kartläggningar och utveckling skett för att kunna erbjuda enskilda insatser i ett tidigt skede. Detta omfattar bland annat information till och samarbete med instanser som möter barn och unga.</p> <p>Genom medverkan i kommunstyrelsens strategiska nätverk för trygghet och säkerhet indikeras behov av uppsökande och förebyggande insatser.</p>	
Påvisar nämndens styrning att ett uppsökande och förebyggande arbete ska ske?	Nämndens styrning genom verksamhetsplanen anger åtaganden kopplade till fullmäktiges mål som visar att ett uppsökande och förebyggande arbete ska ske. Enheternas verksamhetsplaner utvecklar hur detta ska ske	
Har kompetens säkerställts och sker en kompetensutveckling för uppsökande och förebyggande arbete?	Kompetens säkerställs i det uppsökande och förebyggande arbetet genom att vid tillsättande av tjänsterna ställa krav på relevant högskoleexamen. Det har inte framkommit att det vid planering av kompetensutveckling tas hänsyn till behov kopplat specifikt till uppsökande och förebyggande arbete.	

<p>Finns en struktur för att omsorgs- och socialnämndens kännedom om utsatta miljöer tillvaratas i frågor som rör samhällsplanering?</p>	<p>Granskningen visar att det finns en struktur och forum för att omsorgs- och socialnämnden ska få kännedom om utsatta miljöer. Det saknas en struktur för att denna kännedom ska tillvaratas i frågor som rör samhällsplanering.</p>	
<p>Följer nämnden upp hur det uppsökande och förebyggande arbetet planeras och genomförs?</p>	<p>De har inte framkommit att en dokumenterad uppföljning sker av hur det uppsökande och förebyggande arbetet planeras och genomförs.</p> <p>Diskussioner förs i olika forum som kan ses som en uppföljning av verksamheten, vilka också kan leda till åtgärder för vidareutveckling. Det ges även en bild av hur detta förmedlas till nämndens ledamöter.</p>	

Rekommendationer

Utifrån granskningens resultat rekommenderas omsorgs- och socialnämnden följande:

- Säkerställ att ett uppsökande och förebyggande arbete sker i enlighet med Socialtjänstlagens intentioner.
- Tydliggör ansvarsgränser gällande förebyggande insatser, framförallt mellan kommunstyrelsen och omsorg- och socialnämnden.
- Verka för att den kännedom som finns inom nämndens verksamhet gällande utsatta miljöer tillvaratas i samhällsplaneringen.
- Utveckla former för att strukturerat följa upp och dokumentera det uppsökande och förebyggande arbetet.

2021-04-26

Lena Brönnert

Uppdragsledare och projektledare

Denna rapport har upprättats av Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB (org nr 556029-6740) (PwC) på uppdrag av Mjölby kommuns revisorer enligt de villkor och under de förutsättningar som framgår av projektplan från den 2021-02-09 ansvarar inte utan särskilt åtagande, gentemot annan som tar del av och förlitar sig på hela eller delar av denna rapport.